

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uusiutuvan energian direktiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uusiutuvan energian direktiivi) (U 5/2017 vp): Ympäristövaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 14/2018 vp — U 5/2017 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Päivi Janka, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Outi Vilén, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Kaisa Pirkola, maa- ja metsätalousministeriö
- energia- ja ilmastopääällikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
- toiminnanjohtaja Tapio Tuomi, Suomen Lähienergialiitto ry
- toiminnanjohtaja Anni Mikkonen, Suomen Tuulivoimayhdistys ry
- energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- suojelupääällikkö Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu valtioneuvoston eduskunnalle toimittamassa kirjelmässä U 5/2017 vp. Ehdotuksen tavoitteena on luoda kehikko uusiutuvan energian edistämiseksi vuoteen 2030. Ehdotuksella pannaan toimeen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima ilmasto- ja energiapuitteiden mukainen tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 27 %:iin energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Jäsenvaltiot varmistavat yhteisesti, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuus Euroopan unionin energian lop-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

pukulutuksesta on vähintään 27 % vuonna 2030. EU:n yhteinen tavoite on sitova. Direktiiviehdotuksessa ei aseteta jäsenvaltiokohtaisia uusiutuvan energian tavoitteita vuodelle 2030. Sen sijaan komissio ehdotti politiikkatoimia sen varmistamiseksi, että EU:n yhteinen tavoite saavutetaan kustannustehokkaasti sähköntuotannossa, lämmityksessä ja jäähdytyksessä sekä liikenteessä.

Neuvoston yleisnäkemyksen pääkohdat

Neuvoston yleisnäkemys hyväksyttiin energianeuvostossa 18.12.2017. EU sitoutuu saavuttamaan vähintään 27 %:n uusiutuvan energian osuuden kokonaisenergiankulutuksestaan vuoteen 2030 mennessä. Neuvoston yleisnäkemys vastaa Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 antamia suuntaviivoja. Siinä vahvistetaan tämä sitova tavoite ja esitetään rakenteet ja välineet sen saavuttamiseksi.

Jäsenvaltiot voivat avata kansalliset uusiutuvan sähkön tukijärjestelmänsä koskemaan myös muissa jäsenvaltiossa toteutettaville uusiutuvan sähkön hankkeille. Jäsenvaltion harkintaa kuitenkin jää, avaako se tukijärjestelmänsä. Uusiutuvan sähkön hankkeiden osalta neuvoston tekstissä säädetään komission ehdotuksen tapaan taloudellisen tuen vakaudesta rajoittamalla tukijärjestelmiin tehtäviä takautuvia muutoksia. Lisäksi säädetään siitä, millä edellytyksillä tukijärjestelmät voivat olla teknologiakohtaisia.

Pienten uusiutuvaa energiaa tuottavien laitosten lupa- ja ilmoitusmenettelyt yksinkertaistuvat. Lisäksi itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien ja uusiutuvaa energiaa tuottavien yhteisöjen oikeudet ja velvollisuudet ilmaistaan selkeästi.

Lämmityksen ja jäähdytyksen osalta jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla saavutetaan ohjeellinen tavoite lisätä uusiutuvan energian osuutta vuosittain yhdellä prosenttiyksiköllä. Neuvoston yleisnäkemyksessä on otettu huomioon se, että nykyiset kansalliset järjestelmät ja ratkaisut ovat tältä osin hyvin erilaisia eri puolilla EU:ta.

Liikennealalla kunkin jäsenmaan uusiutuvan energian tavoitteeksi vuodelle 2030 on asetettu 14 %. Lähtökohtana on kaikkien kestävien biopolttoaineiden käytön hyväksyminen esitetyn liikenteen uusiutuvan energian minimitalvoitteen täyttämiseksi. Kehittyneitä biopolttoaineita koskeva sitova alatalvoite on 3 % vuonna 2030 ja sitova välitatalvoite 1 % vuonna 2025. Jäsenvaltiot voivat halutessaan soveltaa tuplalaskentaa liitteen IX mukaisiin biopolttoaineisiin. Sähköiseen liikenteeseen ja liikkumiseen kannustetaan voimakkaasti: käytetyn uusiutuvan sähkön määrä voidaan laskea maantieliikenteessä jopa viisinkertaisena ja rautatieliikenteessä jopa kaksinkertaisena.

Nykyinen ensimmäisen sukupolven biopolttoaineita koskeva 7 %:n enimmäisosuus pidetään voimassa. Näin investoijille voidaan taata ennakoitavuus. Jos jäsenmaa asettaa pienemmän enimmäisosuuden, se saa halutessaan alentaa uusiutuvaa energiaa koskevaa kokonaistatalvoitettaan liikennealalla.

Direktiivissä myös täsmennetään biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sovellettavia sääntöjä, jotka koskevat kestävyyskriteerejä ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyk-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

siin liittyviä kriteerejä. Bioenergian kestävyyskriteerejä koskevat kohdat direktiiviehdotuksessa (artiklat 26—28 ja liitteet V ja VI) ovat keskeisten elementtien osalta samankaltaiset kuin komission ehdotuksessa. Artikloihin on tullut eräitä Suomen kannalta kannatettavina pidettäviä muutoksia.

Euroopan parlamentin kanta direktiiviehdotukseen 17.1.2018.

Euroopan parlamentti ehdottaa EU:lle sitovaa uusiutuvan energian osuuden nostamista 35 %:n energian loppukulutuksesta vuonna 2030, sisältäen myös kansalliset tavoitteet ja laskentakaavan kansalliselle tavoitteelle. Kansalliset tavoitteet tulevat sovellettaviksi tilanteessa, jossa EU ei näyttäisi saavuttavan sitovaa 35 %:n tavoitetta vuoteen 2030.

Parlamentin RED II direktiivin liitteeksi ehdottama kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden laskentaan käytettävä kaava sisältää 4 komponenttia, joiden perusteella laskettavista luvuista saadaan kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian vähimmäisosuus vuodelle 2030:

- 1) Kaikkiin jäsenvaltioihin sovellettava samasuuruinen lisäys vuoden 2020 tavoitteesta vuoden 2030 tavoitteeseen (ns. flat rate). Esim. Suomen vuoden 2020 tavoite on 38 % ja EU:n tavoite 20 %, joten EU:n tavoitteen nosto vuodelle 2030 30 %:iin tarkoittaisi Suomelle tämän komponentin osalta 48 %. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 2) BKT/hlö, jossa verrataan kunkin jäsenvaltion BKT/hlö indeksiä EU:n keskiarvoon. Jos jäsenvaltion BKT/hlö indeksi on yli 150 verrattuna EU:n keskiarvoon, on tämän komponentin katto 150 %. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 3) Kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian potentiaalia kuvaava komponentti. Siinä verrataan kunkin jäsenvaltion vuoden 2020 uusiutuvan energian tavoitetta komission PRIMES EUCO3535 skenaarion mukaiseen uusiutuvan energian osuuteen vuonna 2030. Tälle komponentille ei ole asetettu kattoa. Tämän komponentin painoarvo on 30 %.
- 4) Kunkin jäsenvaltion sähkön rajat ylittävien yhteyksien määrää kuvaava komponentti, jossa verrataan kunkin jäsenvaltion rajat ylittävien yhteyksien siirtokapasiteetin ja asennetun sähköntuotantokapasiteetin suhdelukua EU:n keskiarvoon. Jos jäsenvaltion rajat ylittävien yhteyksien määrää kuvaava indeksi on yli 150 % verrattuna EU:n keskiarvoon, on tämän komponentin katto 150 %. Tämän komponentin painoarvo on 10 %.

Parlamentti ehdottaa artiklan 4 ulottamista kaikkeen uusiutuvan energian tukemiseen, ei ainoastaan uusiutuvan sähkön tukemiseen, ja tukijärjestelmät tulisi parlamentin mukaan suunnitella niin, että vältetään biomassan ohjautuminen energiakäyttöön, jos sille on korkeamman jalostusarvon käyttöä teollisuudessa tai materiaalina. Uusiutuvan energian tukijärjestelmien (Artikla 5) avaaminen asteittain muille jäsenvaltioille tulisi olla pakollista ja kasvaa asteittain ollen 8 % 2021—2025 ja 13 % 2026—2030. Lisäksi parlamentti ehdottaa jäsenvaltioille mahdollisuuden toteuttaa teknologianeutraaleja tai teknologiakohtaisia uusiutuvan energian tukijärjestelmiä.

Euroopan parlamentti ehdottaa vastuiden keventämistä ja erilaisia kannusteita sekä helpotettuja lupaprosesseja uusiutuvan energian pientuottajille, jotka kuluttavat tuottamansa energian itse. Myös uusiutuvaa energiaa tuottavien yhteisöjen toimintaa halutaan edistää erilaisin kannustein.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

Lämmityksen ja jäähdytyksen alalla jäsenmaiden olisi parlamentin ehdotuksen mukaan lisättävä uusiutuvan energian osuutta vuosittain kahdella prosenttiyksiköllä. Lisäystavoitteeseen voisi kuitenkin laskea mukaan jätelämpöjä ja -jäähdytyksiä.

Liikenteen uusiutuvan energian tavoitteiden osalta parlamentti ehdottaa 12 %:n tavoitetta, sisältäen erisuuruisia laskentakertoimia (lentoliikenteen biopolttoaineet x 2, laivaliikenteen biopolttoaineet x 1,2, uusiutuva sähkö liikenteessä x 2,5). Lisäksi EP ehdottaa palmuöljystä valmistettujen biopolttoaineiden rajoittamista uusiutuvan energian tavoitteiden ulkopuolelle alkaen vuodesta 2021 ja mahdollisuutta komissiolle poistaa raaka-aineita liitteen IX A ja B osista alkaen 2025.

Euroopan parlamentti ehdottaa myös täsmennyksiä biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sovellettaviin kestävyyskriteereihin sekä jätehierarkian laajempaa noudattamista uusiutuvan tukijärjestelmissä ja biomassan käytössä sekä tiukempia sääntöjä ainetaseen soveltamiseen koskien mm. biomassan ja biopolttoaineiden varastointia ja mahdollista sekoittamista.

Keskeisiä neuvottelukysymyksiä

Trilogeissa keskeisiä poliittisia neuvottelukysymyksiä ovat:

- EU:n uusiutuvan energia tavoite vuodelle 2030
- Kaavan käyttö komission arvioidessa jäsenvaltioiden kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmissa (luonnosten) asetettujen uusiutuvan energian tavoitteiden riittävyttä EU:n yhteisen tavoitteen saavuttamisen kannalta
- Omaan käyttöön uusiutuvaa energiaa/sähköä tuottavien kuluttajien kohtelu
- Uusiutuvan sähkön tukijärjestelmien avaaminen toisissa jäsenvaltioissa sijaitseville uusiutuvaa sähköä tuottaville laitoksille
- Uusiutuvalla energialla tuotetun lämmityksen ja jäähdytyksen lisäämistavoitteen taso
- Liikenteessä käytettävä uusiutuva energia, mm. miten velvoite voidaan toimeenpanna, tavoitteiden taso ja kertoimien käyttö
- Ensimmäisen sukupolven biopolttoaineiden kohtelu, mukaan lukien palmuöljy

EU:n uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2030 ja kaavan soveltaminen

Useat jäsenmaat ovat valmiit hyväksymään EU:n uusiutuvan energian tavoitteen noston 30 %:iin vuonna 2030 kuitenkin niin, että parlamentti tulee neuvostoa vastaan monessa muussa asiakokonaisuudessa. Osa näistä jäsenvaltioista on valmis hyväksymään myös hieman yli 30 %:n tavoitteen. Jotkut jäsenmaat linkittävät tavoitteen noston kokonaisratkaisun lisäksi laskentakaavaan ja sen käyttöön kunnianhimon vajeen täyttämiseksi. Muutama jäsenmaa on valmis nostamaan EU:n tavoitteen kunnianhimoa sitomatta sitä kokonaisratkaisuun.

Joukko jäsenvaltioita on ehdottanut, että joko hallintomalliasetukseen tai RED II -direktiiviin lisätään kaava, jolla kansallisia panoksia uusiutuvan energian lisäämisessä voitaisiin ohjeistaa. Näiden valtioiden mielestä kaava toisi läpinäkyvyyttä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmaluonnosten tekoon. Nämä maat kannattavat myös sitä, että komissio voisi antaa jäsenmaille ohjeellisia määrällisiä suosituksia koskien uusiutuvan energian osuutta. Moni muu jäsenvaltio on ilmaissut tukensa kaavalle kuitenkin niin, että kaavan tulisi olla ohjeellinen. Suomi on esittänyt,

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

että kaavaa tulisi työstää eteenpäin teknisellä tasolla. Useat jäsenmaat ovat vaatineet tarkempia tietoja kaavassa käytettävästä datasta ja jäsenmaakohtaisia taustatietoja.

Valtioneuvoston kanta

Tässä muistiossa täsmennetään ja täydennetään valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 5/2017 vp) määriteltyjä kantoja vastaamaan direktiiviehdotuksesta käytävien neuvottelujen nykytilannetta.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että uusiutuvan energian direktiivi uusitaan vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Se varmistaa osaltaan, että EU kokonaisuudessaan saavuttaa sitovan vähintään 27 %:in uusiutuvan energian osuuden energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Valtioneuvosto pitää uusiutuvan osuuden lisäämistä EU:ssa tärkeänä ja on sitoutunut omalta osaltaan nostamaan uusiutuvan energian osuutta nykyisestä lähes 40 %:in tasosta 50 %:iin vuoteen 2030 mennessä.

Trilogeissa merkittävin neuvottelukysymys on parlamentin esitys nostaa EU:n uusiutuvan energian tavoite vuoteen 2030 27 %:sta 35 %:iin. Neuvotteluissa on esillä myös eri tasot 27 ja 35 %:in välillä, kuten 30 % tai hieman yli 30 %. Valtioneuvosto voi hyväksyä osana kokonaisratkaisua EU:n uusiutuvan energian tavoitteen noston 30 %:iin vuonna 2030 edellyttäen, että Suomelle käytännössä kohdentuva tavoite vuodelle 2030 ei nouse yli 50 %:iin. Kysymys jäsenvaltioiden kansallisista uusiutuvan energian osuuksista tulee ajankohtaiseksi tilanteessa, jossa komissio arvioi, että EU:n yhteistä sitovaa uusiutuvan energian osuutta ei saavuteta jäsenvaltioiden hallintomalliasetuksen (U-kirje U 8/2017 vp) mukaisten kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien pohjalta.

Parlamentin esittämä kaava direktiivin liitteeksi Ia tarkoittaisi todennäköisesti Suomelle hieman yli 50 %:in uusiutuvan energian tavoitetta vuodelle 2030, jos EU:n yhteinen tavoite nousisi 30 %:iin. Tämän vuoksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kaavaan tehdään muutoksia tai vähintään voidaan ottaa huomioon hallintomalliasetuksen 5 artiklassa mainitut muut relevantit olosuhteet komission arvioidessa kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden riittävyyttä. Valtioneuvosto katsoo, että ohjeellinen kaava tulisi sisällyttää ensisijaisesti hallintomalliasetukseen. Valtioneuvosto voi kuitenkin osana kokonaisratkaisua hyväksyä kaavan sisällyttämisen RED II -direktiivin liitteeksi, jos direktiivistä ilmenee selkeästi sen ohjeellinen luonne. Kaava tulisi ottaa käyttöön ainoastaan tilanteessa, jossa hallintomalliasetuksessa tarkoitettujen kansallisten ilmast- ja energiasuunnitelmaluonnosten mukaiset uusiutuvan energian tavoitteet eivät yhteisesti ole saavuttamassa EU:n uusiutuvan energian tavoitetta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltion ennen vuotta 2020 tehdyt toimet tulee ottaa huomioon uusiutuvan energian lisäämisessä. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioiden uusiutuvan energian osuutta tarkastelevan kaavan tulisi olla sellainen, että mahdollisimman suuri painoarvo annetaan kaikille jäsenvaltioille kohdistuvalle yhtä suurelle uusiutuvan energian prosenttimääräiselle lisäykselle (*ns. flat rate*) vuoden 2020 tavoitteesta. Valtioneuvoston tavoite vuodelle 2020 on 38 %, jolloin EU:n tavoitteen nosto 30 %:iin tarkoittaisi tämän komponentin osalta 48 % vuodelle 2030. Parlamentin esittämän jäsenvaltioiden uusiutuvan energian potentiaaliin perustuvan komponentin osalta on tärkeää, että potentiaaliin liittyvä data ja laskennan taustalla olevat komission oletukset julkaistaisiin. Potentiaalin määrittämiseen liittyy erittäin suuria epävarmuuksia. Epävarmuuksien takia myös tälle kaavan komponentille tulisi asettaa leikkuri

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

sen maksimipainoarvolle. Sähkön siirtoyhteyksiin perustuva kaavan komponentti heijastelee uusiutuvilla energialähteillä tuotetun vaihtelevan sähkön vientimahdollisuuksia EU-maiden välillä. Valtioneuvosto katsoo, että yhteydet kolmansiin maihin tulee jättää ulkopuolelle tätä komponentin arvoa määritettäessä.

Jos kaavan elementteihin ei saada toivottuja muutoksia, valtioneuvosto tavoittelee toissijaisesti ratkaisua, joka muutoin varmistaa sen, että Suomelle käytännössä kohdentuva uusiutuvan energian tavoite energian loppukulutuksesta ei nouse yli 50 %:iin vuonna 2030. Kaavan tulisi siten olla indikaatiivinen ja komission tulisi kaavan lisäksi ottaa huomioon myös muita tekijöitä arvioi-
nessaan kunkin jäsenvaltion uusiutuvan energian osuuden riittävyyttä.

Valtioneuvosto voi osana direktiivin kokonaisratkaisua hyväksyä myös EU:n hieman yli 30 %:in uusiutuvan energian tavoitteen vuodelle 2030, jos kaavaan tai sen soveltamiseen tehdään sellaisia muutoksia, jotka varmistavat Suomelle käytännössä kohdentuvan uusiutuvan energian tavoitteen pysymisen enintään 50 %:issa vuonna 2030. Valtioneuvosto toteaa kuitenkin, että EU:n uusiutuvan energian tavoitteen nosto yli 30 %:iin lisää todennäköisyyttä siihen, että jäsenvaltioiden komissiolle toimittamissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa ilmoitetut uusiutuvan energian osuudet eivät riitä EU:n uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamiseen.

Suomen kansallisen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että RED II:sta ei aiheudu merkittäviä rajoitteita bioenergian käytölle ja että liitteen IX A osan raaka-aineista valmisteluille kehittyneille biopolttoaineille asetetaan erillinen alatavoite uusien investointien kannustamiseksi. Neuvoston yleisnäkemyks on tältä osin pääosin valtioneuvoston tavoitteiden mukainen ja Suomi on hyväksynyt neuvoston yleisnäkemyksen. Parlamentin kannassa ongelmallisia ovat erityisesti jätehierarkian soveltamistapa ja biomassan energiakäytön raaka-ainemarkkinoiden vääristämisen välttämistä koskevat kohdat sekä mahdollisuus poistaa kehittyneiden biopolttoaineiden raaka-aineiksi kelpaavia aineita liitteen IX A osasta ja tiukat rajoitteet ruuaksi ja rehuksi kelpaavista raaka-aineista valmistetuille biopolttoaineille. Mahdollisuus poistaa biopolttoaineiden raaka-aineita liitteestä IX luo epävarmuutta investointeihin, minkä vuoksi valtioneuvosto vastustaa sitä. Jätehierarkian soveltamista ja biomassan energiakäytön raaka-ainemarkkinoiden vääristämisen välttämistä koskevien parlamentin muutosehdotusten osalta valtioneuvosto voi hyväksyä ratkaisun, joka edellyttää jäsenvaltiota ottamaan ne huomioon politiikkatoimissaan ja joka mahdollistaa kansallisten olosuhteiden huomioon ottamisen niiden soveltamisessa. Liikenteessä käytettävän uusiutuvan energian osalta Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemystä kunnianhimoisempia tavoitteita ja erityisesti liitteen IX A osan kehittyneille biopolttoaineille alatavoitetta jo vuodesta 2021 tai vuodesta 2022 alkaen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan pitää sitä oikeansuuntaisena ja perusteltuna korostaa tarvetta ryhtyä EU:n yhteisiin tehokkaisiin toimiin Eurooppa-neuvoston päätöksen ja Pariisin ilmastopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Valiokunta on aikaisemmassa lausunnossaan (YmVL 5/2017 vp — U 5/2017 vp) korostanut uusiutuvan energian lisäämisen tärkeyttä tietyt reunaehdot huomioon ottaen.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

Valiokunta toteaa, että jatkokirjelmä koskee uusiutuvan energian direktiiviä koskevien neuvotte-
lujen loppuvaihetta, jossa merkittävin kysymys on EU:n uusiutuvan energian tavoitteen mahdol-
linen nostaminen 27 %:sta 35 %:iin tai johonkin siltä väliltä. Direktiiviehdotuksella pannaan toi-
meen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vä-
hintään 27 %:iin energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Tämä EU:n yhteinen tavoite on sito-
va, mutta direktiivissä ei aseteta jäsenmaakohtaisia sitovia tavoitteita. Neuvoston yleislinja vas-
taa Eurooppa-neuvoston sopimaa tavoitetta, mutta Euroopan parlamentti ehdottaa kannassaan
35 %:n sitovaa tavoitetta sekä erityistä laskentakaavaa kunkin jäsenmaan kansallisille tavoitteil-
le. Laskentakaavan taustaoletukset eivät kuitenkaan ole tiedossa.

Pariisin ilmastositomuksen tavoite on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kah-
dessa asteessa suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkiä toimiin, joilla se jäisi alle 1,5 asteen. Fos-
siilisen energian käytön lopettaminen ja korvaaminen osin uusiutuvalla energialla on tärkeä toi-
mi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Päästökauppajärjestelmän avulla toteutetaan lä-
hes puolet EU:n päästövähennystavoitteesta, joka on vähintään 40 % vuoden 1990 tasoon verrat-
tuna vuoteen 2030 mennessä. Valiokunta toteaa, että päästökauppajärjestelmä ja uusiutuvan ener-
gian tukijärjestelmien keskinäinen suhde hakee uutta tasapainotilaa, kun uusiutuvalla energialla
tuotettu sähkö on lisääntynyt ennakoitua nopeammin ja uusiutuvan energian tavoitteiden voidaan
katsoa myös heikentävän päästökaupan ohjausvaikutusta. EU-tavoitteen nostamista voidaan
perustella juuri siksi, että uusiutuvan energian tuotantokustannukset ovat alentuneet nopeasti ja
niiden odotetaan edelleen laskevan ennakoitua nopeammin. Toisaalta myös päästökauppajärjes-
telmää on edelleen kehitettävä sen vaikuttavuuden parantamiseksi.

Edelliseen viitaten valiokunta pitää hyvänä valtioneuvoston kantaa siitä, että yli 30 %:n tavoite
EU:lle on hyväksyttävissä osana kokonaisratkaisua, jos Suomen tavoite ei nouse yli 50 %:iin.
Olennaista on tavoitella tehokkaasti Pariisin sopimuksen edellyttämää päästövähennystasoa. Si-
inä tarvitaan osaltaan uusiutuvan energian osuuden lisäämistä, mutta se on tehtävä päästökauppa-
järjestelmän kanssa yhteensopivalla, kustannustehokkaalla tavalla. Valiokunta pitää keskeisenä
haasteena Euroopan parlamentin esittämän kaavan taustalla olevaan dataan liittyviä epävarmuus-
tekijöitä, joiden vuoksi tarkkoja vaikutusarvioita ei ole mahdollista tehdä. Uusiutuvan energian
potentiaalin laskennan taustaoletukset tulisi saada vaikutusarviointien tekemiseksi käyttöön. Var-
haiset toimet eli jäsenvaltion ennen vuotta 2020 tehdyt toimet tulisi ottaa kaavassa huomioon uu-
siutuvan energian lisäämisessä ja kyetä tehostamaan niiden jäsenmaiden toimia, jotka ovat tois-
taiseksi jääneet tavoitteistaan jälkeen.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä, että keskustelu EU:n päästövähennystavoitteen kiristämi-
sestä nyt EU:ssa sovittua nopeammin tulee todennäköisesti ajankohtaiseksi hyvin pian heti sen
jälkeen, kun hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli IPCC julkaisee seuraavan raporttinsa syk-
syllä 2018. Tämä skenaario on pidettävä mielessä ja pyrittävä tarkoituksenmukaiseen kokonais-
ratkaisuun. Suomen kansallisen tavoitteen saavuttamisen kannalta olennaista on, että direktiivis-
tä ei aiheudu merkittäviä rajoitteita kestävästi tuotetun bioenergian käytölle ja sääntely tukee eri-
tyisesti kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantoa Suomessa. Valiokunta korostaa, että tavoitteen-
na tulisi olla paitsi ilmastopolitiikan riittävä kunnianhimon taso myös riittävä pitkäjänteisyys ja
johdonmukaisuus, jotta voidaan taata yrityksille mahdollisimman vakaa investointiympäristö.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

Direktiiviehdotuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena onkin edistää uusiutuvan energian käyttöä liikenteessä, mikä edistää yhteisten eurooppalaisten markkinoiden luomista kehittyneille biopolttoaineille. Kaiken kaikkiaan kunnianhimoiset tavoitteet myös edistävät mahdollisuuksia kehittää energiateknologiaa ja -palveluita kotimarkkinoille ja sitä kautta EU:n markkinoille ja laajemmin maailmanmarkkinoille.

Direktiiviehdotuksen kestävyyskriteerit sisältävät biomassojen tuottamista, tuotantoalueita ja kasvihuonekaasupäästöjä koskevia vaatimuksia. Peltobiomassojen osalta poistettavaksi esitetään turvemaapeltojen osalta tarpeeton rajaus, jonka mukaan turvemailla kasvatettu peltobiomassa luokiteltaisiin energiakäytössä aina kestävämmäksi. Sekä neuvosto että parlamentti ovat esittäneet lisättäväksi kyseiseen kohtaan jo nykyisessä uusiutuvan energian direktiivissä olevan muotoilun, jonka mukaan 1.1.2008 ja sitä ennen viljelykäytössä olleilla turvepelloilla tuotetut bioenergiatuotannon raaka-aineet ovat kestäviä. Valiokunta toteaa, että turvemailla on suuri merkitys maataloudelle, sillä viljelyksessä on noin 250 000 hehtaaria turvemaiksi luokiteltuja peltoja eli noin 10 % Suomen viljellystä peltoalasta. Maatalouden tuottamista kasvihuonekaasupäästöistä on kuitenkin peräisin turvemailla jopa 60 %. Tulevaisuudessa on kehitettävä keinoja näidenkin päästöjen vähentämiseen. Näitä voivat olla esimerkiksi monivuotisten kasvien viljely, muokkauksen välttäminen ja pellon pitäminen ympärivuotisesti kasvipeitteisenä esimerkiksi alus- ja kerääjäkasvien, kevätkynnön tai syyskylvön avulla.

Valiokunta korostaa lopuksi viitaten sekä aikaisempaan lausuntoonsa direktiiviehdotuksesta että lausuntoonsa ja talousvaliokunnan mietintöön energia- ja ilmastostrategiasta (YmVL 1/2017 vp — VNS 7/2016 vp, TaVM 8/2017 vp), että sääntely ei saisi edistää arvokkaiden raaka-aineiden ohjautumista biopolttoaineiden raaka-aineeksi. Ilmastonäkökulmasta puun käytön painottuminen pitkäikäisiin tuotteisiin, kuten rakennusmateriaaleihin, on kannatettavaa. Lähtökohtaisesti jo markkinamekanismin tulisi ohjata puun käyttöä sen jalostusarvon mukaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 6.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Susanna Huovinen sd
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2018 vp

jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Mirja Vehkaperä kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos